

О.В. Сарнавська, канд. філос. наук, доц. (*НУБГП, Рівне*)
О.В. Бондаренко, студ. (*НУБГП, Рівне*)

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТИ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Формування нового суспільства сталого людського розвитку потребує гендерно-чутливої системи взаємостосунків, інтегрованої у діяльність органів державної влади, громадських організацій, а також закладів освіти.

Звертаючись до вітчизняних публікацій з гендерної проблематики, погоджуємося із Вороніною Т. у тому, що зараз відсутня спільна та чітка концепція гендерної освіти та виховання, яка була б узагальнена в єдиному понятті – «гендерна педагогіка», тому в поле гендерних проблем виявляються залученими питання роздільного навчання, родинного та статевого виховання, що не завжди є виправданим [1, с. 4].

Котова-Олійник С., аналізуючи методичні матеріали для педагогів, констатує, що кожен викладає навчальні курси гендерного спрямування на свій розсуд; досить часто гендерне виховання підміняється статево-рольовим чи статевим, а ці три явища розглядаються як синоніми [2, с. 7].

Необхідність запровадження гендерного компонента в шкільну освіту, на думку науковців, викликана цілим рядом об'єктивних причин і серед них важливими вважаємо:

- досягнення гендерного паритету у всіх сферах життя стало своєрідним європейським стандартом, визначальним напрямком розвитку людства, запорукою демократичності та відкритості суспільства;
- освітньо-виховні заклади виступають одними із основних і найбільш дієвих механізмів гендерної соціалізації;
- навчальні заклади через систему взаємодії з батьками мають значний вплив на формування традицій сімейного виховання;
- від гендерних переконань, іноді й стереотипів, педагога безпосередньо залежить формування гендерного світогляду молодого покоління.

Гендерний підхід базується на ідеї про те, що важливі не біологічні чи фізичні відмінності між чоловіками і жінками, а те культурне і соціальне значення, яке суспільство надає цим відмінностям.

Гендерні перетворення у багатьох європейських країнах стали важливою і невід'ємною складовою становлення демократії, оскільки утверджують громадянські, політичні і соціальні права людини без

дискримінації за ознакою статі. Така ідея, на нашу думку, має стати визначальною у побудові відкритого та толерантного українського суспільства.

Важливим є також проблема розуміння особливостей гендерної соціалізації. Традиційна педагогіка акцентує увагу на явних біологічних відмінностях між дівчатками і хлопчиками, що на практиці обертається універсалізацією і закріпленням соціально сконструйованих статево-рольових установок. Школа та переважна більшість учителів, на жаль, залишаються носіями традиційних патріархальних уявлень про роль і місце чоловіків і жінок у суспільстві, що на нинішній момент є проблемою української освіти.

Гендерна чутливість – це здатність розуміти явища нерівності за статевими ознаками, вміння розпізнавати гендерні стереотипи, упередження, дискримінації у ставленні до осіб певної статі. Існування статевої ієрархії, домінування однієї статі над іншою безперечно спричиняє порушенню прав людини. Гендерна чутливість виступає основою гендерної культури особистості, закладає основу для формування гендерно-збалансованого суспільства.

Погоджуємося із дослідниками у тому, що проблеми та суперечності гендерного розвитку й гендерної соціалізації є причиною багатьох гендерних дисгармоній, серйозних соціальних, соціально-психологічних і навіть психотерапевтичних проблем.

Шляхи запровадження гендерного компонента у роботу навчальних закладів різні. Зокрема, запровадження гендерних курсів у систему післядипломної освіти педагогічних працівників усіх категорій, проведення гендерного аналізу підручників, запровадження обов'язкових навчальних гендерних курсів у вищих навчальних закладах.

Все це сприятиме формуванню гендерного світогляду педагогів; дозволить трансформувати освіту у напрямі гуманізму, толерантності та демократичності.

Список літератури

1. Вороніна Т. Гендер у системі педагогічного знання [Електронний ресурс] / Т. Вороніна. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/theory/1008/>
2. Котова-Олійник С. В. Упровадження гендерного компоненту в систему післядипломної педагогічної освіти: регіональні аспекти [Електронний ресурс] / С. В. Котова-Олійник. – Режим доступу: <http://http://osvita.ua/school/theory/1009/>